

LUNDS UNIVERSITET

Följderna av ett belastningsregister

**En kvalitativ studie om hur Flashback användarna upplever
belastningsregistrets påverkan på (åter)integration**

David Do

Kandidatuppsats SOPA63

Aktuell termin HT 2018

Handledare: Anna Rypi

Abstract

Author: David Do

Title: The consequences of a criminal record

- a qualitative study that examine how Flashback users experience the criminal record's impact on (re)integration

Supervisor: Anna Rypi

Examiner:

The purpose of the study is to examine the attitudes towards criminal records, presented in Flashback in order to gain greater knowledge and understanding of how the criminal record can affect (re)integration. The material consists of posts from the forum Flashback with content about how the criminal record can affect an individual's opportunities in the society and to integrate. The method performed at study was of a qualitative approach with a focus on content analysis. With the support of theories such as Wenneberg's Social Constructivism, Goffman's Stigma and Tilly's persistent inequality, the posts were processed and analyzed. The result of the analysis shows that there is an interaction from society that contributes to how an inequality is formed between categories in society. The inequality can be seen as socially constructed as stigmatization that may exist for certain categories. A criminal past entails many disadvantages in society in the sense of being able to be reintegrated, but there are also advantages that cannot be left out. Criminals receive a stigma, while stigmatization creates and reproduces criminals.

Keywords: criminal record, integration, stigma, social constructivism and inequality

Sammanfattning

Författare: David Do

Titel: Följderna av ett belastningsregister

- en kvalitativ studie om hur Flashback användarna upplever belastningsregistrets påverkan på (åter)integration

Handledare: Anna Rypi

Examinator:

Syftet med studien är att undersöka attityderna som framställs i Flashback för att få en ökad förståelse för hur belastningsregistret kan påverka återintegrationen. Empiri utgörs av inlägg från forumet Flashback med innehåll om hur belastningsregistret kan påverka en individs möjligheter i samhället och integrering. Metoden som utfördes i arbetet var av en kvalitativ ansats med inriktning på innehållsanalys. Med stöd av teorier som Wennebergs Socialkonstruktivism, Goffmans Stigma och Tillys beständig ojämlikhet bearbetades inläggen och analyserades. Resultatet av analysen visar på att det finns ett samspel från samhället som bidrar till hur en ojämlikhet bildas mellan kategorier i samhället. Ojämlikheten kan ses som socialt konstruerat såsom stigmat som kan föreligga för vissa kategorier. Ett kriminellt förflutet medför många nackdelar i samhället i den bemärkelsen av att kunna återintegreras men även finns det fördelar med att ha en punkt i utdraget. Kriminella erhåller ett stigma, samtidigt som stigmat skapar och reproducerar kriminalitet.

Nyckelord: belastningsregister, integration, stigma, socialkonstruktivism och ojämlikhet

Contents

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Syfte	7
1.3 Frågeställning.....	8
2. Kunskapsläget	8
2.1 Orientering av kunskapsläget.....	8
2.2 Ökad kontroll i arbetsintervjuerna minskar möjligheterna för återintegration ...	9
2.3 Att ta sig ur den kriminella banan.....	9
3. Teorier.....	11
3.1 Socialkonstruktivism	11
3.2 Beständig ojämlikhet	12
3.3 Stigma	13
4. Metod	16
4.1 Vald metod.....	16
4.2 Urval	18
4.3 Genomförande	19
4.4 Tillförlitlighet och trovärdighet	20
4.5 Etiska överväganden	21
5. Analys och resultat.....	22
5.1 Återspeglning av den sociala kategorin	22
5.2 Belastningsregister som påverkar integrationen	25
5.3 Interaktionens funktion i samhället.....	30
5.4 Sammanfattning av resultat och analys	31
6. Avslutande diskussion	33
7. Referenslista:	35

1. Inledning

Kriminalitet och integration har länge varit ämnen som har varit starkt betydande för mitt sociala arbete. Oftast när det talas om integration brukar man få höra om integreringen av invandrarna som är nyanlända och i mitt tycke är det för lite diskussioner om hur de befintliga medborgarna lever på olika möjligheter och olika villkor som kan upplevas vara exkluderande för en del individer. Kriminalitet som fenomen har funnit så långt bak vi bläddrar i historieböckerna, till och med i de fredliga heliga böckerna kan vi läsa om hur individer bryter mot regler och lagar. Skillnaden mellan det som läses i de heliga böckerna och hur samhället har utvecklats till idag är förlåtandet. Belastningsregister har varit en hjärtefråga som jag har haft en väldigt liten kunskap om men som har utvecklats under utbildningen. Ju mer kunskap som inhämtas om belastningsregistret, desto sämre bild medför det. Frågor som väcks när det talas om belastningsregister är bland annat, varför dubbel bestraffas individer? Är det möjligt att återintegreras efter att ha fått en punkt i belastningsregistret? Hur länge består punkten i utdraget? Jag upplevde att det vore bättre om detta ämne uppmärksammades mer i allmänheten och därför anser jag att det är ett ämne värt att studera.

1.1 Problemformulering

Före detta kriminella har det svårt att komma in i arbetsmarknaden. I en studie som genomfördes av BRÅ hade endast mellan 32 till 39% av de intagna någon inkomst ett år efter de blivit frisläppta från Kriminalvården (BRÅ, 2010). Forskare och före detta kriminella är ense i det att det blir svårare och svårare för före detta kriminella att återintegreras (Håkansson, 2017; Ben Daher, 2017). De blir segregerade på grund av deras stigma, bland annat i sammanhang när de ansöker om sysselsättning i form av arbete och praktik (Öberg och Sjöberg, 2017). Konsekvensen av att ingå i kategorin före detta kriminell är ett personligt problem för individen. Problemet är även något

som riskeras till att bli ett samhällsproblem eftersom denna kategori av individer riskeras att bortprioriteras på arbets- och bostadsmarknaden. Det kan även öka risken för individerna att åter begå brott och hamna i kriminalitet. Mot bakgrund av att före detta kriminella är en utsatt grupp som har det svårt att återintegreras i samhället anser jag att ämnet är relevant att uppmärksamma utifrån ett socialkonstruktivistiskt perspektiv med stöd av teorier som stigma.

Det finns studier från bland annat Heydon och Naylor (2018) som visar att en sysselsättning har effekten av att motverka kriminalitet och är en form av rehabilitering för före detta kriminella för att minska risken för återfall i kriminalitet. En annan studie från BRÅ (2018) visar statistik på att återfallen i kriminalitet i Sverige är på cirka 40% för samtliga kön under de tre första åren de begått deras första brott. Det kan finnas olika bakgrundsfaktorer till varför många återfaller i kriminalitet i Sverige. Strömbäck menar att media som målar upp en bild av kriminella som kan leda till stigmatisering och som försvårar deras redan svåra situation i samhället (Strömbäck, 2014). Heydon och Naylor kritiserar det befintliga systemet som finns med att registrera brott eftersom att individer som redan avtjänat sina straff i fängelse eller böter fortsätts straffas efteråt (Heydon och Naylor, 2018). I Sverige registreras alla brott i ett belastningsregister där brottets art samt datum tillskrivs i upp till tio år efter avtjänat straff. Problematiken som finns med belastningsregistret är att det utnyttjas av bland annat arbetsgivare då det finns en lag som säger att verksamheter som skolor, LSS-verksamheter (lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade) och försäkringsdistribution måste begära ut registret innan en anställning görs. Trots att lagen endast gäller viss typ av verksamheter är det ändå väldigt vanligt förekommande att andra verksamheter även begär ut registret från de som ansöker om en tjänst (Repitsch, 2015). Sveriges television (Björklund, 2013) rapporterade att från år 2003 till år 2013 ökade utdragen av belastningsregistret från 40 000 till 199 000. Sveriges radio (Repitsch, 2017) visade en rapport på att 740 000 utdrag har begärts under de elva första månaderna under 2017 men endast hälften av dessa gick till verksamheter inom skola och barnomsorg. Eftersom det inte finns en lag som skyddar den enskildes integritet när

det gäller belastningsregistret vid arbetsintervjun är det vanligt förekommande att arbetsgivaren begär arbetsökanden om utdraget (Polisen, 2018). För den som ansöker om en tjänst kan det kännas som en skyldighet att tillfredsställa arbetsgivaren med det de begär. När individer med en punkt i belastningsregister tillhandahåller belastningsregistret till sin arbetsgivare löper de högre risk att bli bortsorterad jämförelsevis med andra som inte har någon punkt i belastningsregistret (Falcone och Kethineni, 2007), detta kan då leda till att de ljuger om sitt förflutna och grundar en ny relation med sin arbetsgivare med en lögn (Eley, 2007).

Anställningsintervjuer har blivit striktare och bakgrundskontroller, i form av belastningsregister, har blivit allt vanligare av individer som söker en tjänst (Backman, 2012). Selbin, Mccrary och Epstein (2018) nämner i sin studie att det vanligaste brottet som arbetsgivaren finner i belastningsregister hos de anställningssökande är bagatellbrott i form av brott i mildare grad och det är vanligt förekommande att detta hindrar dem från att få tjänsten. Studien presenterar ett resultat som innebär att det är svårare för individer som tidigare har begått ett misstag eller förändrats för att återintegreras i samhället (ibid.). En sysselsättning eller en anställning är mycket mer än bara ett jobb, det är en ekonomisk trygghet, en möjlighet för förbättrad social hälsa samt att känna tillhörighet till en integrerad grupp i samhället (Scott, 2010). Före detta kriminella är mer utsatta på arbetsmarknaden till följd av att de ofta är lågutbildade, har kort arbetserfarenhet samt att deras belastningsregister ett hinder från att få en anställning (Öberg och Sjöberg, 2017).

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur individer upplever hur en punkt i belastningsregister kan påverka (åter)integreringen på arbetsmarknaden och i samhället.

1.3 Frågeställning

- * Hur upplevs bilden av före detta kriminella och kriminella på Flashback?
- * Hur påverkas individer av bilden av före detta kriminella och kriminella?
- * Hur beskrivs det på Flashback hur belastningsregistret påverkar återintegrationen?

2. Kunskapsläget

2.1 Orientering av kunskapsläget

I kommande avsnitt kommer tidigare forskning med fokus på belastningsregister och integration att presenteras. Avsnitt 2.2 presenterar hur belastningsregistret påverkar möjligheterna för individerna med en punkt i utdraget att återintegreras. Avsnitt 2.3 presenteras viktiga faktorer som kan vara avgörande för en individ att ta sig ur den kriminella karriären. Syftet med de kommande avsnitten är att tillföra tillförlitlighet samt trovärdighet till analysen.

För att komma åt tidigare forskning inom ämnet användes LUB-search. Ämnen som *social work*, *social work* och *integration*, *social work* och *criminality* och *integration* och *criminality*. Från resultatet som kom fram med sökorden, bearbetades artikel efter artikel genom att läsa abstract och matcha med arbetets syfte. Efter att ha bearbetat de olika artiklarna avgränsades sökandet ännu mer till *criminal records*, *crime* och *employment* och *criminal records* och *employment* och matchat dem med studien fann jag *Criminal records in Sweden. Regulation of access to criminal records and the use of Criminal background checks by employers* skriven av Christel Backman, *Unmarked? Criminal Record Clearing and Employment Outcomes*, *Journal of Criminal Law & Criminology* skriven av Selbin, Mccrary och Epstein och *Offender*

Perceptions on the Value of Employment, The Journal of Correctional Education skriven av Scott. Studien från BRÅ inhämtades från BRA.se genom att söka igenom forskningssektionen på deras hemsida.

2.2 Ökad kontroll i arbetsintervjuerna minskar möjligheterna för återintegration

Backman (2012) menar att arbetsgivare utnyttjar sin makt för att få utdrag från den enskilde. Argumenten för att få tillstånd till att få ut belastningsregistret utan att bryta någon lag är att den enskilde som söker om tjänsten själv tillhandahåller arbetsgivaren detta utan något tvång. Men i själva verket hamnar den enskilda i ett dilemma då möjligheterna för att få tjänsten riskeras att minska om den inte tillhandahåller belastningsregistret medan möjligheterna att få tjänsten riskeras ändå att minskas om den enskilde har en punkt i belastningsregistret (ibid.).

Selbin, Mccrary och Epstein (2018) beskriver även hur problematiken med att ha en punkt i belastningsregistret försvårar återintegrationen i samhället och i många fall leder det till att de som har en punkt i belastningsregistret segregeras från arbetsmarknaden. I deras studie (ibid.) presenteras ett påstående från flera arbetsgivare som menar att belastningsregistrets innebörd i anställningsintervju inte är en avgörande faktor och att de ändå kunde tänka sig att anställa någon trots att de har en punkt i belastningsregistret. Men i verkligheten visade det sig att det inte var sant utan att individerna sorterades oftast bort under anställningsprocessen.

2.3 Att ta sig ur den kriminella banan

Vägen ur kriminalitet kan vara en krokig och svår väg med tanke på all bagage som en före detta kriminell bär med sig (Scott, 2010). Oftast har den enskilde en kort

erfarenhet i arbetslivet och låg utbildning vilket i sig är en svårighet för en anställning, och sedan medföljer även ett stigma från det kriminella förflutna som tynger ner bagaget ännu mer (ibid.). Falcone och Kethineni (2007) nämner tre viktiga faktorer som kan leda till att en individ bryter sitt kriminella mönster. Dessa faktorer är bostad, anställning och stöd. Det tas även upp i studien att de intagna är i sämre position till arbetsmarknaden än den generella populationen eftersom de är mer benägna att lida av en sjukdom samt att inlärningssvårigheterna var tre gånger så vanlig i jämförelse med den övriga populationen (ibid.). Att få en anställning visade sig vara problematiskt då 65% av arbetsgivarna inte ville anställa en före detta kriminell (ibid.). Individerna kunde sorteras bort genom att arbetsgivaren ställde frågor kring ett kriminellt förflutet (ibid.). Eley (2007) nämner i sin studie att arbetsgivare ofta har negativa fördomar och tankar kring en före detta kriminell och det påverkar sökandet av en anställningstjänst. Arbetsgivarna hade fördomar kring att före detta kriminella som grupp är opålitliga och detta ledde till att de som sökte sig till tjänsten ljög om sin tidigare bakgrund och resulterade i att arbetsgivarnas bild om opålitlighet bland före detta kriminella stämde överens med fördomarna (ibid.).

Scott (ibid.) har analyserat en tidigare studie som är utförd i Kanada som syftar till att undersöka hur före detta kriminella upplever värdet i en sysselsättning i form av anställning. Resultatet av Scotts (2010) studier är att en anställning har sina fördelar med ansvarstagande, självständighet, värdighet och andra viktiga faktorer som ger tillhörighet i samhället. Individerna upplever även andra fördelar med en anställning såsom en inkomst, rutiner i vardagen samt ett socialt kapital som leder till bättre välmående både i den psykiska och fysiska hälsan. Enligt studiedeltagarna var det även ett privilegium av att ha en anställning eftersom de då kunde köpa en bostad eller en bil (ibid.). En paradox som Scott (2010) nämner är att många av problemen som tidigare har uppkommit genom det kriminella livet och som försvårar vägen ur kriminalitet oftast försvinner genom en anställning och att få en anställning som löser problemen försvåras genom att ha ett tidigare förflutet i kriminalitet.

BRÅ (2009) har gjort en studie på hur intagna upplever bland annat

folkhögskoleutbildningen som erbjuds i det svenska häktet och anstalten men även hur de upplever hur en anställning skulle påverka deras återintegrering i samhället. Att få chansen till att utbilda sig i anstalten var en fördel eftersom dels kunde de göra något i anstaltstiden istället för att tiden i anstalten skulle gå förgäves utan att tillföra någon nytta och dels för att de kunde känna mer självrespekt eftersom man faktiskt har gjort något meningsfullt. Intervjudeltagarna (BRÅ, 2009) menade även på att utbildningen kan vara en fördel till dem för att få en chans på arbetsmarknaden då de kan nämna att de faktiskt har en utbildning. En anställning vore ett viktigt steg för att minska på återfall i kriminalitet eftersom de då kunde försörja sig själv och att de har rutiner under vardagen som inte lämnar så mycket tid för annat. En annan viktig faktor för att inte återfalla var en bostad eftersom de då kunde sköta sitt arbete.

3. Teorier

I följande kapitel kommer jag att presentera de valda teorierna som denna studien kommer att stödjas av. De teorier som jag har valt att använda mig av är Goffmans teori om Stigma, Foucaults teori om Makt samt Wennebergs teori om Socialkonstruktivism. Dessa valda teorier är tänkt att användas för att underlätta och försöka förstå de olika individernas berättade upplevelser på bästa möjliga sätt.

3.1 Socialkonstruktivism

Socialkonstruktivism är ett vetenskapsteoretiskt perspektiv inom samhällsvetenskaplig forskning som syftar till att vara kritisk till det som anses vara uppenbart. Wenneberg (2010) menar på att samhället blir konstruerat som följd av samspelet mellan flera individer. Wenneberg (ibid) förklarar det genom att det vi gör idag är något som är byggt utifrån den historia vi har bakom oss och att vi bygger på historien för de som kommer efter oss och som kommer att följa våra spår som vi sätter. Exempelvis nämner Wenneberg (ibid.) självklarheten om högertrafiken som vi

följer idag i Sverige. Det är en självklarhet för oss idag men det är något som har utvecklats under en tid och förändrades först 1967. En individ föds in i samhället för att följa efter normerna, reglerna och lagarna som finns, därmed externaliseras vår ideologi och tankemönster i den nya produkten (ibid.).

Wenneberg (2010) nämner att en del företeelser som vi anser vara naturliga kan vara en produkt av det sociala som har skapats av människan. Hon tar upp exemplet om tårar som sammankopplas med sorg, att i vår kultur är det nästan naturligt att förstå att någon är ledsen eller är i en sorgfas när individen får tårar. Wenneberg menar att företeelser i vår verklighet inte är så enkelt som det verkar utan att sorgen och tårarna kan vara något som är socialt utformat eftersom det finns kulturer där man visar sin sorg på annat sätt som exempelvis skrik eller att kasta med kroppen (ibid.).

Wenneberg (ibid.) poängterar därmed att utifrån ett socialkonstruktivistiskt perspektiv bör man vara försiktig med att uppfatta olika företeelser eller handlingar som naturliga utan det kan vara en social produkt i sig.

3.2 Beständig ojämlikhet

Teoretikern Charles Tilly (2000) har presenterat en teori som kan förklara hur ojämlikheterna i samhället är uppdelat i sociala kategorier. Tilly (2000) menar på att samhället alltid har varit och kommer alltid att vara i ojämlikhet där olika kategorier har mer resurser och möjligheter än andra. Han menar på att ojämlikhet har funnits sedan jägarsamhället då männen var ute och jagade medan kvinnorna skötte sysslorna i hemmet och i modernare samhälle uppmärksammas ojämlikheterna bland annat genom att västvärlden har en längre genomsnitt längd eftersom de haft bättre tillgång till näringsrikare föda.

I hans teori presenterar han hur den överordnade kategorin utnyttjar tillgången till resurserna för att kunna kontrollera den underordnade kategorin. Han tar upp

exemplet om hur västvärlden kontrollerade delar av Afrika genom koloniseringen av Afrika (ibid.). Afrikanerna fick mat, tak och trygghet medan de blev billig arbetskraft för de vita överordnade makthavarna. Tilly (ibid.) menade på att denna typen av kategoriska ojämlikheten var en yttre kategorisering, där två olika kategorier som vit och svart hade olika värden. Han nämnde ytterligare en kategorisk avgränsning vilket var den inre kategoriseringen, då gällde det inom en organisation där gränserna skiljde på de olika grupperna exempelvis lärare och elev. Tilly menade att maktutövningen skedde inte bara mellan två kategorier, såsom afrikaner och vita utan att det kunde innefatta en tredje part eller att en individ kunde tillhöra flera kategorier.

Tilly (2000) skriver i ett avsnitt om hur kategorierna fungerar på en strukturell nivå. Han nämner två nyckelbegrepp, efterlikning och anpassning. Efterlikning innebär att individerna tar efter de egenskaper som finns i samhället eller i olika organisationer och internaliserar dessa egenskaper som sina egna. Tilly (2000) menar att anpassning innebär när individen anpassar sina normer och tankemönster till den strukturen som är rådande. Eftersom samhället redan är uppbyggt hierarkiskt där vissa kategorier är överordnad andra blir anpassningen som individerna i samhället gör enbart vidmakthållande av den rådande situationen.

Tilly (2000) nämner hur kunskap om interaktion påverkar och reproducerar ett ojämlikt samspel mellan individer och grupper i samhället. Interaktionen innehåller bland annat sociala normerna som efterliknas av individer och sedan anpassas till andra interaktioner men interaktionen kan även vara något som hålls inom en kategori för att utesluta en annan.

3.3 Stigma

För att förstå Goffmans teori om stigma kan det underlätta att först förstå vikten av normer och sociala koder. Wenneberg (2010) menar att normer i samhället är något som befolkningen tillsammans har konstruerat och eftersom det är något som är konstruerat tillsammans bland medborgarna kan det även upplevas viktigt att

upprätthålla det. Wenneberg (ibid.) skriver att institutioner bidrar till normer och sociala koder genom olika sorts kontroller. Däremot kan normer vara annorlunda i olika kontext. Exempelvis kan normen hos en familj se ut som så att familjemedlemmarna är uppdelade i varsitt rum medan normerna i en annan familj kan vara att man tillsammans umgås med hela familjen.

I alla miljöer och samhällen finns det individer eller saker som avviker sig från det normala. Med teorin om Stigma försöker Goffman förklara vilka konsekvenser eller sanktioner som kan förekomma när man har ett avvikande beteende. Goffman (2011) skriver att om en individ avviker med sina handlingar och tankemönster från normerna och förväntningarna som finns i samhället kan man utsättas för sanktioner i form av att man blir bortstött från samhället. Konsekvenserna som en stigmatiserad individ kan uppleva är en negativ självuppfattning, individen känner sig inte tillräcklig bra vid jämförelsen med andra eller att individen inte känner tillhörighet till samhället. Detta kan då leda till svårigheter för individens möjligheter i samhället, dels om individen inte känner någon tillhörighet påverkas den sociala hälsan negativt och dels kan det bli svårare med arbete eller annan sysselsättning som följd av att den sociala hälsan brister och som kan leda till att det blir svårt att känna tillhörighet även till arbetet.

Individer som utsätts för stigmatisering av samhället har svårt att knyta an kontakter, därför är det vanligt förekommande att individer som avviker från normerna försöker att dölja sitt beteende för att inte offentligt hamna i en stigmatiserad situation (Goffman, 2011). Att behöva dölja "sitt riktiga jag" är psykiskt påfrestande och det kan leda till en ständig oro till slut. Oron om att det avvikande beteendet blir offentligt och att man utsätts för stigmatisering som kan leda till sanktioner i samhället. Dilemmat med att ha ett avvikande beteende är att, oavsett om man döljer sitt avvikande beteende eller om man berättar om det, leder det ändå till att det finns högre risk att utsättas för stigmatisering jämfört med andra som lever efter normerna i samhället. Exempelvis utsätts en individ som har valt den kriminella karriären för utstötning på både arbetsmarknaden men även påverkas den sociala hälsan.

Arbetsgivare har svårt att känna tillit till en kriminell individ samt att individer i samhället också känner osäkerhet och rädsla för en kriminell.

Goffman (2011) nämner olika anledningar som kan leda till stigmatisering. Han nämner att ett bristande tillit och pålitlighet kan leda till stigmatisering. Om man inte kan känna tillit till en individ blir det svårt att acceptera individen i sin omgivning eller som arbetsgivare kan det bli svårt att anställa individen på grund av oron. Exempel på en kategori av individer som kan upplevas vara svår att känna tillit för är kriminella eller före detta kriminella. En annan orsak som kan leda till att en individ utsätts för stigmatisering är missbildningar på den fysiska kroppen. En individ som är blind har svårare att anpassa sig i exempelvis arbetsmarknaden. En blind individ kan inte utföra samma sorts arbete som ”normala” individer kan. Den tredje orsaken som kan leda till stigmatisering är personlighetsfläckar (Goffman, 2011). Goffman (ibid.) menar på att en individ som har ett missbruksproblematik utsätts för stigmatisering i samhället. Han (ibid.) uttrycker även att individer som utsätts för stigmatisering kan påverkas olika mycket av stigmatiseringen, en del individer känner att de kan vara väldigt öppna med deras bakgrund medan andra har svårt att berätta det för någon. Anledningen är för att det kan uppfattas väldigt annorlunda för olika individer, det kan vara rädsla i att riskeras bli annorlunda behandlad och sviken. Det kan även upplevas svårt att veta i vilka sammanhang det är okej att berätta om sitt förflutna eller sin avvikelse. Till exempel kan man uppleva att vissa arbetsgivare är mer accepterande att en missbrukare eller före detta kriminell arbetar på arbetsplatsen och då kan det leda till att man känner lättnad att berätta om sitt förflutna men sedan finns det sammanhang där arbetsgivaren är strikt emot detta och då försöker man att dölja detta. Den sociala kategorin som stigmatiseras kan uppfattas vara olika synligt, exempelvis är det enklare att avgöra om en individ är blind än om en individ är kriminell. Därför finns det större möjligheter för en viss typ av stigmatiserad kategori än andra men det innebär inte att det anses vara mer acceptabelt.

4. Metod

4.1 Vald metod

För att få fördjupad kunskap och besvara på uppsatsens frågeställningarna, om hur individer med en punkt i belastningsregistret upplever hur detta kan påverka möjligheterna till återintegrering i samhället, kommer jag använda kvalitativ innehållsanalys som metod. Jag anser att det är viktigt att utföra innehållsanalysen på ett forum där det finns tillgång till trådar och inlägg som fokuserar på detta område och där personer som har påverkats av detta befinner sig i. I den kvalitativa innehållsanalysen kommer mitt fokus vara att undersöka hur skribenter på forumet beskriver deras upplevelser kring belastningsregistret vid kontakt med arbetsgivare eller hur det kan påverka deras återintegration. Men även om det kan vara en faktor till hur de segregerade individernas inställning till samhället har lett till återfall i kriminalitet. Det kan även vara intressant att undersöka om det kan finnas fördelar och nackdelar med att ha en prick exempelvis om vissa tjänster eftersöker individer med bakgrund till kriminalitet eller om en tjänst har nolltolerans mot kriminalitet.

Innehållsanalys

I början av studien var min tanke att utföra en intervjustudie vilket skulle omfatta intervjuer av olika aktörer som arbetsgivare, före detta kriminella och andra myndighetsaktörer som har en inblick i detta ämne. Eftersom studien skulle utföras på begränsad tid och resurser valde jag istället att använda mig av en studieform som jag var mer bekväm med.

Den primära metoden som jag tänker använda mig av för denna studie är innehållsanalys av kvalitativ ansats. När jag utför min studie gör jag det utifrån ett induktivt synsätt. Bryman (2011, s26) förklarar att induktivt synsätt i forskning innebär att man utgår från sitt empiri och använder sig av teori och eventuellt tidigare forskning för att sedan analysera empirin. Ett induktivt synsätt i min studie anser jag vara passande då jag tänker arbeta utifrån empirin som inhämtas. Bryman (2011, s.40)

nämner att flera forskare har bilden av att det skiljer sig mellan en kvalitativ och kvantitativ forskning, i det att kvalitativ studie handlar om att leta efter djupare betydelse än att söka efter ett representativitet som kvantitativ studie eftersträvar. Utifrån argumentet att min studie inte söker en generaliserad sanning utan snarare söker hur individer beskriver deras upplevelser anser jag en kvalitativ ansats är mer lämplig till min undersökning och att studien eftersöker en djupare mening i det empiri som inhämtas.

En innehållsanalys kan utföras på olika sätt, den kan vara både kvalitativ och kvantitativ. En kvantitativ innehållsanalys utgör en bredare och mer generaliserad bild, vilket inte är det jag eftersträvar med min studie. Det finns fördelar och nackdelar med att utföra en innehållsanalys istället för att utföra en intervjustudie. En fördel som jag anser vara med innehållsanalys är tiden, tiden är en svårighet i en kandidatuppsats eftersom man inte har den resursen som andra forskare på högre nivå har. En svårighet som jag ser med innehållsanalys kan vara att en referens eller ett inlägg man ska analysera måste gå igenom två former av analys, systematik och objektivitet. Objektiviteten i analysen innebär att när man kategorisera referensen eller innehållet som man vill analysera ska det presenteras noggrant för att undvika personliga värderingar i processen (Bryman, 2011 s.282). Systematik av en analys innebär att man håller sig till ett och samma sätt vid kategorisering och analys (ibid.).

Fördelarna med innehållsanalys är att materialet redan är färdigt och sammanställt, i min studie där jag använder mig av ett forum finns där inlägg som jag kommer att välja ut och analysera. En annan fördel med innehållsanalys är att materialet är bredare på ett geografiskt sätt, att utföra en intervju i Stockholm är inte omöjligt men det skulle motsvara större kostnad i resurser som tid och ekonomisk kapital. Genom att använda sig av ett forum kan jag ta del av inlägg från individer runt Sverige men det vore även möjligt att få inlägg från individer runt hela världen. Den största fördelen som grundar mitt val av metod är att individerna som skriver inläggen är anonyma till skillnad från intervju. Jag ser stora svårigheter med att intervjua individer som har en punkt i belastningsregistret eftersom att det kan finnas en risk att

de är rädda för att de blottas och få sanktioner om de är ställer upp.

4.2 Urval

För att få ett empiri som kan besvara mina frågeställningar och mitt syfte är det fördelaktigt att empirin är inhämtad från individer som har någon erfarenhet av ämnet. För att få fram trådar och inlägg som kan stödja min studie görs urvalet utifrån ett relevansurval. Relevansurval innebär att man försöker hitta informationskällor som är relevant och kan användas till studien för att besvara frågeställningarna i studien (Krippendorf, 2004). Krippendorf (2004) menar även på att relevansurval inte är för att hitta en generaliserad sanning, vilket även stödjer mitt val av metod till studien. Efter att ha undersökt olika sidor valde jag att fokusera mer på Flashback som forum eftersom forumet hade större möjligheter för att få ett underlag till ämnet i min studie. Forumet har en sammanställd tråd där olika sammanhang om just temat Belastningsregister var i fokus som förenklade för mig vid sökandet av inlägg och trådar. Eftersom mitt urval var en internetbaserad hemsida var det även viktigt att hemsidan var fungerande.

Eftersom jag vill undersöka hur individer beskriver deras upplevelse anser jag att ett forum där man har möjlighet att vara anonym och skriva oensurerat ger mig en djupare mening och mer intressant bild än vad en nyhetsartikel hade gett mig, därav anser jag att Flashback är ett bra forum att använda sig av för att få tag på empiri. Flashback är ett forum där vem som helst kan diskutera och göra inlägg helt oensurerat. Eftersom inläggen på Flashback är oensurerade samt är medlemmarna anonyma kan det leda till oseriösa, hatiska och opartiska inlägg. Därför kan jag inte förlita mig på att inläggen är sanningsenliga och att analysen av inläggen kommer att fokusera på attityden gentemot belastningsregistret och dess påverkan på återintegration. Den stora anledningen till varför jag valde att analysera Flashback är för att Flashback är ett forum med stor medlemsbas som vågar skriva det de känner eftersom de är anonymiserade. Till skillnad från exempelvis Facebook eller bloggar blir medlemmarna blottade med deras riktiga namn eller identitet som kan medföra

sanktioner i verkliga livet och i Flashback har de friheten att yttra sina åsikter och tankar utan samma risk att utsättas för sanktioner. Flashback har även en stor medlemsbas därav medlemmarna kommer från olika bakgrund, bor i olika miljöer och har olika hobby men forumet drar dem samman och kan generera ett urval som är bredare än vad jag hade kunnat insamla vid en intervjustudie eller innehållsanalys på min Facebook.

4.3 Genomförande

Till skillnad från en intervjustudie innehåller en innehållsanalys inte lika många processer, en del processer som att transkribera material, kontrollera med intervjudeltagarna så att materialet är rätt tolkat eller be om godkännande för inspelning och intervju är inte nödvändiga. Vid inhämtning av empirin användes den tidigare forskningen som en utgångspunkt som hjälp till den här studien. Sedan med hjälp av tidigare forskningen som är nämnd i tidigare avsnitt och den teoretiska referensramen skapades ett kodschema för att underlätta och reducera empirin som är inhämtad. När kodschemat är skapat och materialet är sorterat kontrolleras det om frågeställningar och syfte kan ställas till det, och om det inte går försöker jag att antingen anpassa frågeställningarna eller kodschemat. Med hjälp av kodschema och frågeställning kontrollerade jag materialet ytterligare för att säkerställa att syftet går att uppfyllas med materialet som kommer att analyseras. Eftersom trådarna som jag har funnit är fokuserad på belastningsregister är det mycket material som inte går att användas och därav måste jag reducera materialet till belastningsregister och återintegration i samhället. Reducering av material gör jag genom att jag använder nyckelord som ”belastningsregister”, ”arbetsintervju”, ”integration”, ”samhället”, och ”påverka”. Analys av materialet påbörjades efter att jag hade sammanställt materialet och valt ut inlägg som var relevanta för studien. Analysarbetet genomfördes av kodschemat som tidigare var skapat och utifrån frågeställningarna som är ställda till studien. Resultatet som utformades av analysen ställdes sedan mot den teoretiska referensramen som användes.

4.4 Tillförlitlighet och trovärdighet

I kvalitativ metod nämns begreppen tillförlitlighet och trovärdighet (Bryman, 2011 s.354). Eftersom det är individers upplevelse kring de sociala problemen och frågeställningarna i studien är det ingen absolut- eller generaliserad sanning i den empiriska datan som jag eftersträvar. Som Bryman (ibid.) nämner kan det finnas mer än en beskrivning av verkligheten. Om en individ upplever att belastningsregistret inte påverkar möjligheterna till att få ett jobb eller återintegreras i samhället så kan det finnas en annan individ som upplever att det påverkar. Det innebär inte att den ena personen har rätt eller fel, utan att det finns flera sanningar.

Trovärdighet innebär att efter man samlat in empiri genom tillförlitlighetskriterierna ska forskaren presentera och behandla data på ett sätt där fokus ska vara att det ska vara trovärdigt i andra människors ögon (Bryman, 2011 s.354, Ahrne och Svensson, 2012 s.26). Man ska även bearbeta resultaten genom att återkoppla till studiedeltagarna för att kontrollera att man tolkat empirin på rätt sätt (Bryman, 2011 s.354). Eftersom min studie är baserad på internetkälla där återkopplingen till deltagarna inte är lika lätt som en intervjustudie, kommer mitt fokus vara att tolka materialet. Min tolkning av materialet kommer att stödjas av tidigare forskning och teoretiska referensramar. Med hjälp av tidigare forskning och teoretiska referensramar grundas inte min tolkning bara på vad jag tror och tycker. Forskning och referensramar tillbringar mer trovärdighet i min studie. En svårighet som jag tror det finns med trovärdigheten kring ett forum som Flashback där användarna är anonyma och ocensurerade är att risken för oseriösa inlägg är högre. Användarna har mindre risk att hamna i farozonen och de kan uttrycka sig hur de vill, det finns även risk för att individer skriver oseriösa inlägg för att propagera en annan bild på ämnet som inte alltid behöver överensstämma med verkligheten eller deras egentliga perspektiv. Trots denna risk som jag upplever att jag kan stöta på tycker jag att Flashback som forum är intressant och som tidigare nämnt blir empirin till studien min tolkning av hur användarna beskriver sin upplevelse om ämnet,

belastningsregistret.

Bryman (2011) nämner begreppet överförbarhet och menar på överförbarheten är viktig för att öka validiteten i studien. Eftersom studien syftar till att undersöka ett ämne som är komplext och kan sättas i olika kontext fokuserar metoden inte på en storskalig studie på bredden. Fokus för studien är att studera de olika situationerna som kan återspeglas hos andra trots att situationerna kan anses vara komplexa och försöka finna gemensamma faktorer som bidra till detta.

4.5 Etiska överväganden

Etiska frågor i en forskning är en av de allra viktigaste aspekterna. Eftersom man forskar i samhällets problem övergår intresset automatiskt till människor i samhället eftersom de består av en stor del av samhället (Ahrne och Svensson, 2012 s.30). Det finns olika forskningsmetoder som exkluderar direkt kontakt med andra människor (ibid.) Forskningsetik är viktigt i avseende till deltagarnas sida, att värna om deras integritet, självbestämmande och människovärde (Kalman och Lövgren, 2012 s.13).

Ett argument som förs av Bryman (2011, s.296) för innehållsanalys är att studieformen är icke-reaktiv, vilket innebär att den inte direkt påverkar det som studeras. Jag behöver därmed inte fråga medlemmarna om deras godkännande av deltagande i min studie eftersom det är en allmän handling. En fördel som Flashback har i aspekten med etiska dilemman är att medlemmarna har möjligheten att vara anonym och deras användarnamn kan vara ett fiktivt namn som inte röjer deras identitet. Detta är en fördel för mig som forskare också eftersom att jag kan välja att använda mig av pseudonymer eller inte men för säkerheten kommer jag att ändå inte nämna några användarnamn eller liknande för att minska risken för att ingen av deltagarna riskeras att blottas. Det finns risker med att information om en individs handlingar och synsätt om känsliga ämnen kommer ut till allmänheten, vilket kan medföra sanktioner eller hotbilder (Ahrne och Svensson, 2012 s.30). Med tanke på studiens ämne kan jag tänka att om informationen kommer ut kring vem informanten

är, om informanten är individen med en bakgrund i kriminalitet, kan det påverka personens möjligheter i framtiden i form av sanktioner. Exempelvis risken för arbetsgivare som vanligtvis inte frågar efter belastningsregister, gör det på denna personen eftersom det har blivit publikt. Eller om informationen om att en arbetsgivare som egentligen borde fråga efter belastningsregister som inte gör det, kan få sanktioner från tillsynsmyndigheter eller liknande (Bryman, 2011 s.132).

Bryman (2011) nämner om att informationskravet är viktigt att efterfölja, som innebär att information om studien och studiens syfte ska delges till aktörer som är delaktiga i informationen som används. Dessutom är det viktigt att information om att studiens deltagande är frivillig. Däremot inhämtas empirin till studien från publicerade inlägg på ett öppet forum vilket innebär att inläggen är offentliga och användbara för allmänheten utan att gå igenom informationskravet.

5. Analys och resultat

I följande avsnitt presenteras resultat och analys ur en utgångspunkt i socialkonstruktivism och teorierna stigma och beständig ojämlikhet. Analysen tar även stöd av den tidigare forskningen som presenteras i avsnitt 2 för att bibehålla trovärdighet med grund i forskning.

5.1 Återspeglning av den sociala kategorin

Tilly (2000) nämner att sociala kategorier är något som skapats av samhället och att kategorierna efterlever och anpassar sig till det. De olika sociala kategorierna är även något som hierarkiskt ställs mot varandra (ibid.). När en individ ingår i kategorin

kriminell eller som har ett förflutet i kriminalitet kan det medföra svårigheter som inte andra sociala kategorier bemöter och som kan bli ett hinder för att leva ett normalt liv. Eloy (2007) menar på att det finns en negativ bild av vilka egenskaper som en kriminell uppfattas ha och att dessa egenskaperna definierar individen. På grund av att individen som tillhör kategorin före detta kriminell, uppfattas denne hamna lägre hierarkiskt i samhället och har större svårigheter att leva ett normalt liv, är det inte ovanligt att individen efterlever den bilden de fått av samhället. I Eloys undersökning (ibid.) visade det sig att på grund av den negativa bilden en före detta kriminell får av en arbetsgivare, förekom det ofta att de med en kriminell bakgrund ljög vid en anställningsintervju. Detta ledde i sin tur att arbetsgivarens fördomar stämde överens med deras verklighet. Ett fenomen som förekommer bland annat i Sverige är förfalskning av belastningsregistret vilket även uppmuntras av andra användare på Flashback:

Göteborgaren sålde, enligt polisen, falska belastningsregister på nätet. Och grovt kriminella kunde tvättas rena från gamla synder.

Mitt råd är att du beställer ett utdrag och sedan fixar till det så att det ser ut som att du är ostraffad.

I samband med att det har blivit enklare för arbetsgivare att begära ut belastningsregister har flera individer uppfattat situationen att få arbete svårare. En del ser den enda möjligheten att få en anställning genom att förfalska sitt belastningsregister som de lämnar över till arbetsgivaren. Medan det finns även en del individer som söker efter detta alternativ eftersom att stigmatiseringen kring en punkt i belastningsregistret kan bidra till osäkerhet i deras möjligheter att få ett jobb på ett ärligt sätt. Även om många av inläggen som skrevs angående förfalskning av belastningsregister var negativa, att det är fel att ansöka om en tjänst genom ett falskt utdrag, fanns det även positiva kommentarer om det. Bland annat att förfalskningen är ett resultat av att det är för höga krav för att få vissa jobb som egentligen inte borde begära utdrag, och att det ger en ny chans till individer som har svårigheter att få ett

jobb på grund av deras bakgrund.

Jag tycker själv systemet med belastningsregister missbrukas av arbetsgivare på ett sätt det inte är avsett för.

Kritik riktas mot arbetsgivarna som menar på att de missbrukar ett bristfälligt system kring belastningsregistret, som tillåter dem att begära ett utdrag trots att det inte ligger i deras verksamhet. Tidigare forskning som utfördes av Backman (2012) visade även på att arbetsgivarna har en tendens att utnyttja makten av att kunna begära ut belastningsutdrag även om det inte var nödvändigt. Även Polisen (2018) menar på att det är en problematik då det inte finns någon lag som skyddar den privata individen från arbetsgivaren. Polisen nämner att det är problematiskt att det inte finns någon lag som skyddar individen vilket kan diskuteras om det är något som behöver förändras och som brister i grunden. Vid en anställning kan individen känna sig maktlösa och att de endast har ett fåtal val för att tillgodose arbetsgivarens önskemål. Valet för den som söker om en tjänst blir att antingen begära ut utdraget och försöka förklara för arbetsgivaren varför det förekommer en punkt eller att inte tillhandahålla belastningsregistret till arbetsgivaren och riskeras att sorteras bort bland de övriga anställningsdeltagarna:

Oftast är det uppskattat av arbetsgivaren, dock så har man fått några direkta nej pga det.

Det kan även tolkas som att arbetsgivaren har en enorm makt som styr hur resultatet av anställningsintervjun kommer att utspelas och denna makt riskeras att missbrukas om arbetsgivaren ogillar arbetssökandens egenskaper. Att arbetsgivaren väljer ut kandidater för ett arbete är normalt men eftersom före detta kriminella har ett belastningsregister är det ännu ett hinder som de får överkomma för att få jobbet. Det blir ett dilemma för den som söker sig till tjänsten, att antingen vara ärlig och berätta eller dölja det. En användare menar på att ärlighet kan uppskattas av arbetsgivaren men det kan även leda till att man automatiskt sorteras bort, på grund av en

brottshistorik som inte behöver vara kopplat till arbetet som utförs på jobbet.

... eftersom arbetsgivaren vill se utdrag ur belastningsregistret anser de förmodligen att brottshistoriken påverkar framtida utsikter att begå brott. Så om en sökande som är tidigare dömd också väljer att förfalska sitt utdrag agerar ju denne helt enligt företagets förväntningar.

Resultatet av att det missbrukas med belastningsregisters utdrag kan bidra till att den utsatta kategorin lever upp till de fördomar och stereotypifieringar som finns om dem genom att vara oärliga och begå nya brott för att försöka anpassa sig. Som Eloy (2007) menar så riskeras fördomarna som speglas av verkligheten leda till att stigmatiseringen förstärkas mot den utsatta gruppen.

Varför skall personen som vill ha ett jobb medvetet försämra sina chanser? Finns det något annat negativt som du tycker att personen i fråga bör berätta för en potentiell arbetsgivare? Sjukdomshistorik? Politiska åsikter?

I dessa sammanhang så finns det ingen anledning att vara ärlig och givetvis så är det därför i sin ordning att förfalska ett registerutdrag. Vem är egentligen förloraren på en sådan förfalskning? Vem är vinnare på ärlighet? Svaret är givetvis ingen på båda frågorna.

Som replik till det tidigare citatet menade en användare på att genom att det inte finns något att vinna på genom att vara ärlig om sin brottshistorik men från arbetsgivarens sida har denne heller inget att förlora på om individen är oärlig. Arbetsgivaren kan få en ny anställd som kan arbetsföra medan individen med brottshistoriken kan ändra på sitt liv.

5.2 Belastningsregister som påverkar integrationen

BRÅ (2009) utförde en studie på de intagnas upplevelser av utbildningen som erbjuds

i häktet och anstalten, vilket redogjorde ett positivt resultat. De som deltog i studien upplevde att tiden i anstalten och häktet inte blev bortkastat och att de kunde få chansen till att integreras när de kommer ut genom att utbilda sig (ibid.). Däremot delas inte samma bild av häktes- och anstaltsplacering av användarna på Flashback.

Jo det finns ju både nackdelar med det och fördelar med det systemet. Fördelen är ju att det blir ett riktigt fängelsestraff där man sitter av sin tid och sen kommer man ut (förhoppningsvis som en ny människa). Nackdelen är väl om folk vägrar arbeta så kommer staten få betala för dom resten av sina liv och det kostar ju en del...

Att personer som dömts till fängelse återfaller i brott är inte det minsta förvånande. ... Samhället har redan givit banditen en andra, tredje, fjärde, femte och kanske också en sjätte chans. Den fängelsedömde har således en stark kriminell identitet, han återfaller i brott av samma anledning som du och jag går upp till jobbet varje morgon. Det handlar således om människor som inte kommer att ändra sin livsstil eller överge sina s.k. vänner.

De hävdar inte att möjligheten att individen förändras i anstalten inte finns men att riskerna är större. De menar även på att en kriminell har ett skapat identitet som kriminell som är svår att bryta. De har sina kontakter i den världen samt att det är deras jobb som de utför.

Stämmer inte alltid.

Som replik till ovanstående citat menar en annan användare att det kan finnas andra orsaker till varför en individ hamnar i fängelset.

Ur ett social konstruktivistiskt perspektiv är de olika sociala kategorierna något som har framställts av gemensamma intresser i samhället (Wenneberg, 2010). De olika egenskaperna som man har sammanställt för att skapa en bild av en kategori blir även

den gemensamma bilden som samhället ser utifrån. Wenneberg (ibid.) nämner att socialkonstruktivismen ser olika konstruktionerna som föränderliga och bundna till tid och rum. Detta innebär att de olika kategorierna har möjlighet att förändras om gemensamma intressenter kan ändra på egenskaperna som identifierar en kategori. Det går även att se det som att stigmatiseringen som finns kring ett belastningsregister även härstammar från gemensamma intressenters hopkokta bild, och att den som erhåller en punkt i belastningsregistret är en individ med en vis egenskap. På grund av stigmatiseringen av att ha en punkt i belastningsregistret finns det individer som inte kommer att återintegreras i samhället eftersom att de inte längre vågar söka sig till ett jobb.

när man har så mycket i bagaget, s vågar man inte söka jobb längre... han är en före detta kriminell, han har gjort det och det

Rädslan är att arbetsgivaren gång på gång nekar en anställning på grund av individens bakgrund. Det kan vara en rädsla som är konstruerat hos individen själv trots att resultatet av att söka jobb hade kunnat se annorlunda ut än på det här sättet. Men eftersom det finns en negativ bild på hur och vad en individ med ett kriminellt förflutet speglar, menar Goffman (2014) att stigmat ofta leder till att självuppfattningen blir negativ. Från ett samhällsperspektiv kan detta leda till ett stort problem. Om en individ eller grupp av individer, som har detta stigmat och försämrade självuppfattning, aldrig kommer att integreras på grund av konstruktionen av hur kategorin ska vara finns risken att de fortsätter den kriminella karriären.

Kethineni (2007) påpekar hur viktig en anställning kan vara för en väg ut ur kriminalitet. Men trots att en anställning kan vara avgörande för att ta sig ur den kriminella karriären kan det kännas omöjligt för en före detta kriminell att söka sig till en anställning, dessutom ännu svårare är det att få en anställning. Scott (2010) nämner att det är svårt att få en anställning som en före detta kriminell på grund av kort erfarenhet i arbetslivet, låg utbildning och stigmat av kriminalitet. Ett annat hinder som finns för en före detta kriminell för att få en anställning är

belastningsregistret som blivit allt vanligare för arbetsgivare att begära ut ett utdrag av. På Flashback är det flertals användare som nämner om att de har en historik i den kriminella karriären och samlat på sig punkter i sitt belastningsregister. Ett belastningsregister som anses av de flesta vara ett hinder för att återintegreras och få ett ”normalt” liv igen.

det är helt kört min vän. Välkommen till andra sidan av verkligheten.

Som Eloy (2007) nämner har arbetsgivare ofta fördomar om en individ med en kriminell bakgrund. Den bilden som samhället och olika arbetsgivare har leder i sin tur till ett stigma som påverkar om individen med kriminell förflutet söker sig till en tjänst eller inte. Ett återkommande perspektiv som kan ses från en före detta kriminells synvinkel är att det inte längre finns hopp att återintegreras. De kan uppfatta att deras position som före detta kriminell erhåller ett stigma som inte anses vara tillåtande i samhället och att samhället inte kan förbise det förflutna. På grund av att de placerar sig själva som en grupp gentemot resterande i samhället bildas en Vi mot dom situation. Vi, som före detta kriminella eller kriminella, är mindre värda än de andra och vi, som före detta kriminella eller kriminella, är onda. Medan dom andra är de goda, som har lyckats i sina liv och aldrig begått misstag. Detta är ett tankesätt som riskerar att bidra till en ond spiral där de som har ett belastningsregister inte söker sig till anställning och istället begår nya brott för att tjäna pengar eller att de hamnar i ett utanförskap och måste vara beroende av samhällsbidrag för att klara vardagen.

Å andra sidan kostar det samhället enorma summor varje år att kasta en viss grupp människor fram och tillbaka mellan brott och anstalt. Och frågan är om en människa verkligen, i det långa loppet, tills den dag de dör, kommer att vägra arbeta - och därmed ge upp alla chanser till frihet. Då ska man vara *väldigt* asocial...

Goffman (2014) nämner att ett stigma kan leda till att en individ får en sämre

självssäkerhet och hamna i utanförskap. Han menar även på att en individ kan dölja sitt stigma genom att spegla en bild av sig själv som anpassas efter samhället. Detta är en fördel för individer med belastningsregister. Om en individ består utanför samhället och inte söker en anställning riskeras denne att fastna i ett hamsterhjul där stigma och utanförskap befinner sig. Men om individen bestämmer sig att bryta hamsterhjulet och försöker anpassa sig genom att söka en anställning kan personen åter integreras och hamna på ”rätt bana” i livet. Detta kan vara lättare teoretiskt än praktiskt, att få en anställning krävs kontakter inom arbetslivet. Goffman (ibid.) menar på att stigma medför försvårade möjligheter att knyta nya kontakter. Däremot finns det arbetsgivare och individer som uppmärksammar möjligheterna bakom allt hinder.

Det bästa är att försöka visa att man har ändrat sig och är en ny människa, de flesta människor har ett par skellet i garderoben och när de märker att du är uppriktig så ger de dig en ärlig chans.

Istället för att fokusera på det negativa som finns kring ett belastningsregister menar en användare på att det finns hopp efter ett förflutet i kriminalitet. Som användaren på Flashback beskriver kan arbetsgivaren välja att anställa en person trots ett kriminellt förflutet. För denna individen som hade tre tidigare punkter, bland annat vapenbrott och narkotikabrott, utger denna individ att hen fick en anställning genom att få arbetsgivaren att förbise den tidigare kriminella historiken. Det genom att mena att det ligger i det förflutna som individen har gått vidare från. Fördomen som en arbetsgivare kan ha, om att en före detta kriminell är opålitlig och oansvarig, visade sig inte vara något som fanns i denna situation. Individen som ansvarar för att anlita ny personal har makten i denna situationen att antingen anlita personen eller sortera bort personen. Vid viss typ av arbete kan en bakgrund i kriminalitet anses vara positivt och till fördel till arbetet såsom tjänster inom missbruksvård medan i andra arbetsplatser har de nolltolerans mot kriminalitet.

... att du söker och vill jobba visar ju verkligen att du har förändrats och

försöker...

En annan användare menar på att det finns möjligheter till en anställning trots svårigheterna när man tillhör kategorin före detta kriminell. Hen menar att om en individ söker ett arbete visar individen att hen har en vilja till att förändra sitt liv och integreras. Det visar även viljan till att anpassa sig efter samhällets bild av vad som är normalt. I den tidigare forskningen som utfördes av Scott (2010) visar studien att en sysselsättning i form av anställning upplevs värdefullt för att ta sig ur kriminalitet. Studien (ibid.) presenterar ett resultat där deltagarna menade att en anställning medförde fördelar som känslan av ansvarstagande, självständighet och värdighet som var viktiga faktorer för att känna tillhörighet till samhället. Däremot kan en drastisk förändring upplevas vara krävande för individen för att kunna anpassa sig till samhällets normer. Goffman (2014) menar på att individen kan uppleva psykiska påfrestningar på grund av att individen måste spela en falsk roll. För att anpassa sig till normerna måste individen antingen dölja sitt ”riktiga jag” eller ändra sina värderingar, vilket inte alltid är lätt. Dilemmat som uppstår är, vara uppriktig mot sig själv eller anpassa sig efter samhällets normer. Scott (ibid.) nämner även att många av problemen som en kriminell har försvinner i samband med att individen anpassar sig till samhället och genom en anställning.

5.3 Interaktionens funktion i samhället

Tilly (2000) nämner hur interaktionen påverkar den ojämlika ställningen som råder i samhället. Eftersom interaktionen mellan arbetsföra individer i samhället och individer med kriminellt bakgrund är minimal är det även svårt för dem att knyta kontakter sinsemellan. Goffman (2014) menar på att människan omger sig med individer som är lik sig själv i egenskap. Han (ibid.) nämner även hur ett stigma påverkar hindra individer att knyta an nya kontakter. Interaktionen som brister mellan de olika sociala kategorierna exkluderar den andra kategorin från att integreras. Genom att exkludera en viss grupp från den gemensamma plattformen där interaktionen äger rum vidmakthåller man en hierarki där endast en grupp av

individer får ta del av informationen som delges. Individer som inte välkomnas på arbetsmarknaden blir därmed uteslutna från möjligheterna som finns och riskerar trots försöken att anpassa sig och förändra sitt liv att återfalla i kriminalitet. I den tidigare forskningen som presenterades av Falcone och Kethineni (2007) presenteras ett resultat på att 65% av deltagarna i studien som var arbetsgivare sorterade bort individer med kriminellt bakgrund i anställningsprocessen. Den ojämlika kategoriseringen kan även uppmärksammas i Scotts tidigare forskning (2010), där deltagarna upplevde att det var privilegierat att kunna skaffa sig en anställning som i sin tur kan leda till att de kunde köpa sig en bostad. Som en användare nämnde:

Man tycker att fler människor kan behöva lite förståelse för att man ibland kan göra misstag i livet och att man måste få ge människor en ny chans.

... Det är två helt skilda världar mellan att vara yrkeskriminell och vara dömd för ett brott,

Den sociala kategorin som tidigare dömd kan skiljas beroende på vilket brott man begått men det kan även ses som en och samma kategori. Som Tilly (2000) nämner om inåt-grupper och utåt-grupper så kan individer utifrån, från samhället, se de tidigare dömda som kriminella medan individer som är yrkeskriminella ser individer som begått bagatellbrott som individer som begått misstag. Som användaren nämner kan en individ som blivit dömd snabbt bli stämplad som kriminell för ett misstag man begått. Individen riskeras att bestraffas och uteslutas från samhället på grund av ett agerande som kan ha varit ett misstag, en lärdom eller något man har lämnat i det förflutna.

5.4 Sammanfattning av resultat och analys

Mot bakgrund av ovanstående material leder empirin till en slutsats som visar att majoriteten av inläggen om belastningsregister visar ett motstånd till verkligheten från användarna på Flashback. Dels menar de att kravet från arbetsgivarna blir allt för hårda och dels menar de att belastningsregistret hindrar individer med en punkt att söka jobb. Nackdelarna som återkommer som diskussion på forumet överväger de

faktiska fördelar som också finns med att ha ett system där arbetsgivaren kan begära ut belastningsutdrag från. Fördelarna som bland annat gynnade arbetsgivaren att anlita pålitliga anställda baserat på belastningsregistret men även att finna styrkor i att vara tidigare dömd till den arbetsplats som tillåter det.

Många användare menade på att ett resultat av att ha en punkt i belastningsregistret innebär stigma och utanförskap för individen. Som före detta kriminell är individen dömd och avtjänar eller har avtjänat sitt straff men eftersom domen lagras i utdraget ett par år efter blir individen dubbelt bestraffad. Användarna på Flashback menade på att samhället och arbetsgivarna hade svårt att förbise det förflutna eller att det är svårt att skilja på de tidigare dömda och att de ses som en och samma kategori vare sig det är yrkeskriminella eller en individ som begått ett misstag. Den tidigare forskningen som Backman (2012) presenterar om att ett utdrag om belastningsregister som blivit allt vanligare för arbetsgivare att begära, kan kopplas med att användarna på Flashback anser att ett stigma ligger över det och det försvårar återintegrationen. De menade även på att belastningsregistret bär en börda för brottsfällna individer då de anses hamna på ”den onda sidan” oavsett brottets motiv, om det var en tillfällighet eller ett förflutet. Det riskeras även att bilda ett hamsterhjul där individer som fått en punkt i belastningsregistret har större svårigheter att få ett jobb och istället hamnar på den kriminella banan där lösningen för att försörja sig är genom olika brott.

Avsnittet ovan redogör även hur en bild som är skapad av sociala sammanhang i samhället kan bidra till att individ stigmatiseras. Hur fördomar om att en individ som har ett kriminellt förflutet är opålitlig och inte kan vara laglydig vilket kan leda till att arbetsgivaren ställer allt högre krav. Det kan även leda till att kraven är så höga att individerna med en punkt i belastningsregistret förfalskar sitt utdrag eller ljuger om sin bakgrund. Om denna information kommer fram överensstämmer verkligheten med fördomarna som fanns tidigare och det riskerar att förstärka stigmat.

6. Avslutande diskussion

Under studiens utförande har jag insett att det faktiskt är så att nackdelarna för brottsfällda individer är större än fördelarna när det gäller till återintegration med ett belastningsregister. En ganska svag lagstiftning som gynnar arbetsgivarna och som mer eller mindre är tvingande för den brottsfällda individen att tillfredsställa arbetsgivaren för att kunna få ett jobb. Det värnas och diskuteras om hur viktig sekretesslagen är för att skydda individen men så lite om hur viktig det är för individen att kunna gå vidare från ett tidigare brott. Det verkar vara väldigt svårt att bryta hamsterhjulet när man väl hamnat i en kriminell karriär oavsett om den är långvarig eller ej, på grund av att individen sedan ska straffas ytterligare med ett belastningsregister. Jag anser att en striktare lagstiftning som inte tillåter vilket yrke som helst tvinga arbetssökande att blotta sitt privata liv för att få jobbet, speciellt inte om jobbet inte har med brottsarten att göra. I studien presenteras ett resultat där stigmat av att tillhöra en social kategori som kriminell kan hindra och försvåra att anpassa sig till samhällets normer och krav.

Under studien har många tankar och nya forskningsidéer eller studieidéer väckts, men på grund av tidsbrist och studieengagemang har jag valt att inte utveckla eller ändra den nuvarande studien. Idéer som har väckts är bland annat hur individer som hamnat i detta hamsterhjul har tagit sig ur den, och undersöka om det finns någon röd tråd mellan deras olika berättelser. Ett annat intressant ämne att undersöka är, på vilket sätt det påverkar arbetsgivarna att en arbetssökande ljuger om sitt belastningsregister och de får reda på det i ett senare skede. Exempelvis om en arbetssökande har fått ett jobb där de har nolltolerans mot kriminalitet men de har skött arbetet och presterat över normalt och sedan efter något år upptäcks detta av arbetsgivaren, vad hade arbetsgivaren tagit för beslut då? Skiljer det sig åt beroende på arbetsplats? Eller beror det på vilket typ av yrke?

Avslutningsvis kan diskuteras om tillräckligt med forskning har genomförts för att antyda på om belastningsregistret är något positivt för samhället eller om det hindrar individer från att återintegreras. Som en socionomstudent lär vi oss att alltid tro på att människan är god i sin natur.

7. Referenslista:

Ahrne, Göran & Svensson, Peter. 2011. *Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen*. I

Ahrne, Göran & Svensson, Peter. *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB

Backman, Christel (2012). *Criminal records in Sweden. Regulation of access to criminal records and the use of Criminal background checks by employers*.

Akademisk avhandling, Göteborgs universitet

Ben Daher, Karim. 2017. *Ge dömda en andra chans på riktigt*. SVT. 8 Maj 2017.

<https://www.svt.se/opinion/karim-ben-daher-om-en-andra-chans> (Hämtad 2018-12-01).

Björklund, Andreas. 2013. *Rekordmånga begär ut sitt belastningsregister*. SVT. 2013.

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/rekordmanga-begar-ut-sitt-belastningsregister> (Hämtad 2018-12-01).

Brottsförebyggande rådet, 2018. *Anmälda brott*. Rapport för kriminalstatistik.

<https://www.bra.se/statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html> (Hämtad 2018-10-28).

Brottsförebyggande rådet (2010). *Effekterna av arbetsmarknadsutbildning för intagna i fängelse*. Västerås: Edita Norstedts Tryckeri

Bryman, Alan. 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2:1 uppl. Malmö: Liber AB

Eley, Susan (2007). *Job searching with a history of Drugs and Crime*. The Howard Journal, vol 46(2) pp. 162-175.

Falcone, David & Kethineni, Sescha (2007). *Employment and ex-offenders in the United States: Effect of legal and extra legal factors*. Probation Journal. The Journal of Community and Criminal Justice, vol. 54(1) pp. 36-51

Goffman, Erving. (2014). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. 4. Uppl. Lund: Studentlitteratur.

Heydon, G. & Naylor, B. 2018. *Criminal record checking and employment: The importance of policy and proximity*, Australian & New Zealand Journal of Criminology, 51(3), pp. 372-394. doi: 10.1177/0004865817723410.

Håkansson, Axel. 2017. Svårt att lämna det kriminella livet. SVT. 8 September 2017. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/svart-att-lamna-det-kriminella-livet> (Hämtad 2018-12-01).

Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica. 2012. *Etik i forskning och etiska dilemman*. I Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica. *Etiska dilemman, forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Krippendorff, Klaus. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, California: Sage, Organizational Research Methods, 13(2), pp. 392-394.

Polisen, 2018. *Information till arbetssökande – Belastningsregistret – begär utdrag*. Polisen. <https://polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/information-till-arbetssokande/> (Hämtad 2018-10-28)

Scott, Terri- Lynne (2010). *Offender Perceptions on the Value of Employment*, The Journal of Correctional Education, vol. 61 (1) s.46-67.
<https://web.b.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authy>

pe=crawler&jrnl=07402708&AN=49187080&h=%2b1NXIiBQ7INEmOpNPbh4hVlpL3sctrknilt dxn97qA7xLwv2aawd9l65XEOJ2p%2fq0boVN99%2bDLwE%2bzyxGvzv%3d%3d&crl=c&resultNs=AdminWebAuth&resultLocal=ErrCrlNotAuth&crlh ashurl=login.aspx%3fdirect%3dtrue%26profile%3dehost%26scope%3dsite%26auth type%3dcrawler%26jrnl%3d07402708%26AN%3d49187080 (Hämtad 2018-10-24).

Selbin, Jeffrey., Mccrary, Justin. & Epstein, Joshua. (2018) *Unmarked? Criminal Record Clearing and Employment Outcomes*, Journal of Criminal Law & Criminology, 108(1), pp. 1–72.

<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=http://search.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&db=sih&AN=128153680&site=eds-live&scope=site> (Hämtad 2018-10-24).

Strömbäck, Jesper. (2014). *Makt, medier och samhälle - En introduktion till politisk kommunikation*. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, Peter & Ahrne, Göran. (2011). *Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt*. I Ahrne, Göran & Svensson, Peter. *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB

Tilly, Charles (2000). *Beständig ojämlikhet*. Lund: Arkiv

Repitsch, Maria. 2015. *Fler arbetsgivare kräver utdrag från belastningsregistret*. SR. 21 Mars 2015.

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6120406> (Hämtad 2018-12-01).

Öberg, Nils & Sjöberg, Mikael. 2017. *Före detta kriminella måste få chans till jobb*. Kriminalvården. 8 Maj 2017. <https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/nyheter/2017/maj/fore-detta-kriminella-maste-fa-chans-till-jobb/> (Hämtad 2018-12-01).